

Masterplan for kultur- og idrætsfaciliteter

- udviklingsplan for et bæredygtigt kultur- og fritidsliv i Lolland Kommune

Kort historik:

Femern Bælt, Erhvervs- og kulturudvalget besluttede på sit møde d. 4. marts 2010 at der skulle udarbejdes en Masterplan for kulturcentre, idrætshaller og udendørsanlæg i Lolland Kommune. Arkitektfirmaet Dan Project blev i samarbejde med Rambøll udpeget til at udarbejde forslag til Masterplanen. Dette forslag var i høring i sommeren 2011.

På et temamøde d. 15. december 2011 drøftede Femern Bælt, Erhvervs- og Kulturudvalget rammerne for det videre arbejde med en masterplan for kultur- og idrætsfaciliteter i Lolland Kommune. På dette møde besluttede udvalget, at administrationen skulle fremkomme med et forslag til masterplan. Forslaget skulle bygge på 5 centrale bæredygtighedskriterier:

- 1) Benyttelsesgrad
- 2) Facilitetens stand
- 3) Nærhedsprincip
- 4) Grad af understøttelse af prioriterede grupper
- 5) Fleksibilitet

Planstrategisk ramme for Masterplanen på Kultur- og fritidsområdet.

Lolland Kommunes overordnede mål er at skabe en kommune med glade og tilfredse borgere.

Det kræver en ny balance, hvor kommunens offentlige service løbende tilpasses det antal borgere, der bor her. Det er et overordnet mål kontinuerligt at yde en god offentlig service for færre midler og ressourcer, og dette kræver både en kort- og langsigtet fysisk planlægning samt en kort- og langsigtet, strategisk planlægning på de enkelte serviceområder. En langsigtet planlægning tilbyder samtidig et godt alternativ til "salamimetoden", hvor serviceområder gradvist tilpasses i små ryk, og hvor det ikke er til at gennemskue, hvordan udviklingen ender på lidt længere sigt. Ved at fravælge salamimetoden undgås den mentale afmatning, der følger i farvandet

på denne metode: ofte mister borgerne lysten til initiativ og samarbejde over et længere tidsrum, når man gentagne gange oplever "forringelser".

Den fremtidige planlægning i Lolland Kommune tager udgangspunkt i følgende forudsætninger/vilkår:

- Overordnet langsigtet planlægning har som udgangspunkt et ti-årigt perspektiv
- En forventet befolkningsstørrelse i Lolland Kommune på ca. 38.000 borgere i 2022. Det nuværende befolkningstal er ca. 45.000
- Opprioritering af indsatser, der styrker og påvirker kommunens strukturelle vilkår samt implementering af den politisk vedtagne kultur- og fritidspolitik
- Servicestrukturen tilpasses løbende efter befolkningsudvikling og bosætningsmønster

Med et stærkt faldende befolkningstal er det ikke realistisk fortsat at satse på så mange byer som i den nuværende kommuneplan. Det vil ikke være muligt at kunne sikre opretholdelse af bæredygtige aktiviteter i samtlige byer og landsbyer. Spredes investeringer for meget ud, risikere man nemt, at der ikke opnås reelle effekter der er mærkbare og gør en forskel.

Centralisering bør aldrig være et mål i sig selv, men generelt er det hensigtsmæssigt at anvende ressourcerne på kvalitet i de enkelte ydelser samt sikre opretholdelse af bæredygtige aktiviteter i fælles facilitetsrammer i stedet for at binde ressourcerne på drift og vedligeholdelse af en stor bygningsmasse.

Hver gang der bliver en borger mindre, forsvinder en del af kommunens indtægter helt automatisk. Skattegrundlaget bliver mindre, og det gør indtægterne fra statslige tilskud også. Når indtægterne således løbende bliver færre, bør udgifterne tilsvarende løbende tilpasses det ændrede budgetgrundlag. Men det behøver ikke nødvendigvis at være ensbetydende med dårligere service. Der er ikke færre penge per borger til

kultur og fritid, fordi der er færre borgere. Spørgsmålet er bare, hvordan den kommunale service løbende kan tilpasses, så pengene bruges mest optimalt.

Lolland Kommune råder over et stort antal bygninger og udendørs faciliteter, hvor en lang række af disse (ca. 150 adresser) huser aktiviteter indenfor kultur- og fritidsområdet. Faciliteterne har en meget varieret vedligeholdelsesstandard – og placeringerne af disse er ikke altid optimal, set ud fra Lolland Kommunes samlede geografi. Omfanget af faciliteterne betyder, at størstedelen af det kommunale budget på kultur- og fritidsområdet går til sikring, vedligeholdelse og drift af faciliteter, og at meget lidt er tilbage til støtte til reelle aktiviteter. Såfremt antallet af faciliteter ikke indskrænkes vil det betyde, at hele kultur- og fritidsområdets budget indenfor de næste par år kun går til mursten og ikke til indhold.

Yderområderne i Lolland Kommune skal styrkes via bæredygtige enheder til kultur- og fritidsaktiviteter. Det er vigtigt at sikre kvaliteten i alle de faciliteter, man ønsker bevaret, ligesom det er vigtigt at fremtidssikre en løbende optimering og udvikling af de bæredygtige faciliteter, så Lolland Kommunes borgere kan få glæde af disse mange år fremover.

Lokal og national udvikling, tendenser og tilpasning:

Den nationale tendens inden for idrætsområdet:

Den demografiske udvikling i Danmark betyder, at ældre vil udgøre en stigende del af den samlede befolkning – og derfor også af foreningsmedlemmer – i fremtiden. Der er derfor al mulig grund til at se på seniorer som et potentiale i idrætsforeningerne, både som medlemmer og frivillige.

Kommunerne får stadig flere sundhedsopgaver i takt med, at der bliver flere ældre. Kost og motion er en vigtig faktor.

Nationale tendenser viser, at børn primært dyrker foreningsbaseret idræt, hvorimod de voksnes idrætsformer i større grad er selvorganiserede. Det typiske livsforløb i relation til idrætsområdet er, at man op til teenageårene er aktiv i foreningslivet,

hvorefter den selvorganiserede idrætsform bliver den primære aktivitetsform i voksenlivet frem til pensionsalderen.

Børn og unge er sundhedsmæssige vigtige målgrupper. I barndommen er det forældrenes sociale situation, som i samspil med samfundet påvirker børnenes tidlige kognitive, emotionelle og sociale udvikling. Det vil dernæst også have betydning for barnets senere uddannelsesforløb og situation på arbejdsmarkedet.

De største børneidrætter er fodbold, svømning og gymnastik – dvs. foreningsbaserede idrætsformer, der primært foregår indendørs. Blandt de voksne er især én idrætsform kraftigt stigende: motionsløb. Yderligere er styrketræning og vandreture på top 3 over de voksnes foretrukne idrætsformer. Det vil sige, at voksne primært dyrker selvorganiserede idrætsformer, selv om der ses en tendens til, at foreningerne er begyndt at tilbyde disse idrætsformer i foreningsregi.

I en analyse fra Idrættens Analyseinstitut viser en spørgeskemaundersøgelse blandt 6000 udspurgte danskere, at smertegrænsen for transporttid til den primære idrætsfacilitet er 30 minutter.

En ny tendens, der er værd at bemærke, er den nye trend med at kombinere motion og kultur. Kulturens motionsdag er et godt eksempel på dette. Kulturens motionsdag er arrangeret af KulturMetropolØresund og Region Hovedstaden og er en dag, hvor kultur og motion er én og samme begivenhed. Dagen tilbyder både noget til kroppen og noget til hjernen. Et par eksempler er "stavgang med sang og musik" og "boksning og naturfotografi i naturen". Løbesightseeing er et andet eksempel på krydsningen af kultur og motion. Eller kajaktur med gps-skattejagt rundt til kulturelle seværdigheder. I Lolland Kommune vil det være helt oplagt at implementere denne tendens i udbredt grad, da kommunen netop rummer utrolig mange natur- og kulturperler, der med lethed kunne kombineres.

Fritiden er vigtig, fordi det er her, en række aktiviteter af personlig og samfundsmæssig betydning finder sted. Kropslig og kulturel berigelse i form af sport og motion, brug af diverse medier til opnåelse af kulturelle oplevelser og indtryk,

bidrager alt sammen til formning af den personlighed, som udgør fundamentet for et aktivt engagement og medborgerskab.

Der bør fokuseres på den sociale ulighed i sundhed for socialt udsatte. Fysisk aktivitet og motion udsætter aldersrelaterede svækkelser, fremmer mental sundhed, forebygger livsstilssygdomme og har betydning for borgernes aktuelle sundhed og trivsel.

Faciliteter, nationale tendenser:

I de nye idrætsbyggerier og renoveringer af eksisterende idrætsfaciliteter, ser man i stigende grad også udenomsarealerne inddraget, så det fremstår som eet samlet bevægelses- og motionsområde. Derudover etableres der flere steder udendørs træningsredskaber, stisystemer og strandanlæg, m.v. Flere steder både nationalt og lokalt bliver der også oprettet foreningsfitness, dvs. fitnesscentre i foreningsregi. Dette kunne f.eks. oprettes som en del af den lokale idrætshal.

Derudover afprøves konceptet "åbne haller" flere steder, hvor alle borgere kan tilmelde sig og få adgangskort til hallen, og selv gå ind og booke en tid/bane døgnet rundt. Andre steder laver foreninger forsøg med klippekortsordninger, eller holdtræning/idræt i kortere perioder end den sædvanlige sæson. Konceptet har fungeret med succes i flere kommuner, og der findes derfor brugbare erfaringer på området.

En anden tendens, som er ved at brede sig fra storbyerne, er etablering af faciliteter til idræts- og fritidsaktiviteter i byrummet. Her er der oftest tale om nyere aktiviteter, som ikke kræver de samme faciliteter som traditionelle idrætsgrene, så som parkour, skateboard, streetbasket, bmx, klatrevægge m.v. Mange af disse aktiviteter kan også med fordel samles på en multibane. Der er flere eksempler på, at en asfaltbane anvendes til skaterramper i sommerhalvåret, og overises og bruges som skøjtebane i vintersæsonen.

Når eksisterende kulturhuse eller idrætshaller renoveres eller der bygges nye faciliteter, bliver der i stigende grad etableret faciliteter, der kan rumme flere

funktioner, såsom bibliotek, café, svømmehal, idrætshal, ungdomsklub, legestue, klublokaler, medborger- og kulturhus-faciliteter o.m.m. Mange forskellige funktioner er med til at skabe mere liv og aktivitet på stedet, hvilket kan være med til at tiltrække endnu flere forskellige brugere. Desuden kan det give mulighed for, at familier kan gå til fritidsaktiviteter samtidig, hvilket også vil kunne øge deltagelsen for denne gruppe. Herudover sikrer de fælles facilitetsrammer, at de kan anvendes til flere forskellige motionsformer og dermed fremtidssikrer man også opretholdelse af bæredygtige aktiviteter i fremtiden.

Den lokale tendens inden for foreningsområdet:

I Lolland Kommune er der i øjeblikket en kraftig tendens til at antallet af foreningsmedlemmer er markant faldende. Dette skal dog ses i sammenhæng med at befolkningstallet i Lolland Kommune ligeledes er faldende. Ser man isoleret set på andel af befolkningen i kommunen, der er medlem af en forening, er denne også faldende, men ikke så markant som faldet i medlemstal alene.

Foreninger i Lolland Kommune må også forholde sig til disse fremtidige udfordringer og vilkår. Der er behov for at tænke nyt og tilpasse sig til nye forhold. De udfordringer og vilkår, som Lolland Kommune står overfor, slår også igennem i foreningslivet, men selvfølgelig på forskellig vis, alt efter de lokale forhold.

Perspektivplaner og satsningsområder:

I en tid hvor tilpasning er på dagsordenen på alle serviceområder, vil det være helt naturligt at indtænke andre sektorers perspektiver og planer for den fremtidige udvikling i Lolland Kommune. Masterplan for kultur- og idrætsfaciliteter kan ikke stå alene, da dette vil resultere i en skævvridning af prioriteringer og i sidste ende ikke sikre en optimal løsning for borgerne i kommunen.

Perspektivplaner for børn og unge, der i øjeblikket er under udarbejdelse, er på mange måder tæt forbundet med Masterplan for kultur- og idrætsfaciliteter. Det vil derfor være hensigtsmæssigt at tilpasse kultur- og fritidsområdets faciliteter ved at sammentænke dette med perspektivplaner for børne- og ungeområdet. Vil man styrke et lokalområde ved udbygning af kultur- eller idrætsfaciliteter, vil det være højst

aktuelt, hvorvidt man på børn- og ungeområdet har samme lokalplaner inden for skole- og dagpasningstilbud. Et fælles fokus på lokalområder vil netop kunne sikre børn og unge fritidsaktiviteter i nærområdet i tilknytning til skole og dagtilbud.

På baggrund af ovenstående bør Masterplan for kultur- og idrætsfaciliteter ses i tæt sammenhæng med Børn og unge Perspektivplaner 2021. Det er hensigtsmæssigt at kultur- og fritidsområdet ligeledes tilpasser facilitetsplacering efter f.eks. dagtilbudsområdets fremtidige struktur, da netop afstande iflg. div. undersøgelser har vist sig at være en væsentlig hindring for mindre børn i f.t. fritidsaktiviteter.

Vi betragter de unge som kommende samfundsborgere, der også skal tage aktivt del i kulturlivet og i samfundet.

Børn og unge motionere dagligt gennem almindelig fysisk leg og bevægelse, som de selv iscenesætter. Endvidere dyrker mange børn og unge en sport på klub- eller foreningsbasis. Ved på denne måde at søge sammen med ligesindede bliver børn og unge en del af et socialt fællesskab og lærer hermed demokrati i praksis.

Manglende forbrug af kultur- og fritidsaktiviteter må betragtes som et udtryk for kulturel eksklusion.

Den kulturelle arv viser sig ved, at de unges forældrebaggrund – selv når de er blevet gamle nok til på egen hånd at opsøge tilbuddene – fortsætter med at spille en rolle for kulturforbruget.

Geografisk afgrænsning og fokusområder:

Masterplanen skal ses som en udviklingsplan indenfor kultur- og fritidsområdet, hvorfor de planstrategiske grundelementer skal danne det bærende strategiske grundlag for den overordnede langsigtede planlægning på kultur- og fritidsområdet.

Det vil derfor være hensigtsmæssigt at arbejde med en overordnet planlægning med 2 byområder og 5 landområder. Disse områder skal sikres mulighed for længst muligt

at kunne opretholde bæredygtige aktiviteter i fælles facilitetsrammer – det kan f.eks. være hal/fodboldstadion/foreningslokale/multibane m.v.

I arbejdet med Masterplan for kultur- og idrætsfaciliteter har det vist sig at være yderst hensigtsmæssigt at fokusere på lokalområder. Ca. halvdelen af borgerne i Lolland Kommune bor i landområder. Opdeling af Lolland Kommunes areal i de tidligere kommunegrænser kan ud fra et overskuelighedsprincip være et fornuftigt arbejdsredskab at forholde sig til. Ligeledes sikres den demografiske spredning af bæredygtige faciliteter i Lolland Kommune på bedst mulig vis, således at det lokale ejerskab og engagement fastholdes.

Tager man udgangspunkt i de gamle kommunegrænser og sammenholder dette fokuspunkt med udviklingen i de to hovedbyer Nakskov og Maribo, samt lokalområdernes mindre byer, danner der sig et billede af hvor og hvordan de bæredygtige faciliteter kan fremtidssikres, så den geografiske spredning, hensynstagen til befolkningstæthed og samt flyttemønstre imødekommes.

Det er vigtigt, at alle lokalområder tilgodeses m.h.t. kultur- og fritidstilbud ligesom det er særdeles vigtigt at **sikre et økonomisk råderum til fremtidig kvalitetsudvikling i områderne via investeringer af midler fra "besparet bygningsdrift"**.

Det er vigtigt at nævne, at der ikke er tale om råderum til investeringer og kvalitetsudvikling, før dette råderum er tilvejebragt efter minimering af facilitetsantal.

Gl. Holeby Kommune:

Holeby-området har to landsbyer med kultur- og idrætsfaciliteter, Holeby (1458 indbyggere) og Errindlev (299 indbyggere).

I Holeby er der en skoleafdeling, SFO, junior- og ungdomsklub, dagtilbud, aktivitets- og træningscenter samt plejeboliger til ældre.

Holeby rummer en idrætshal, fodboldstadion samt atletik og boldbane i forbindelse med skoleafdelingen. Yderligere er Historisk Værksted i Holeby.

Errindlev har en selvejende idrætshal med tilhørende tennis- og petanquebaner og fodbold stadion. Desuden er landsbyen inddraget i et områdefornyelsesprojekt med en øremærket pulje til bygningsfornyelse, det ses derfor som konsistent, at bibeholde fritidsaktiviteter i dette område så længe, der er et højt aktivitetsniveau, men under hensyntagen til eventuel tilpasninger på området.

På lang sigt er det hensigtsmæssigt at samle området aktiviteter ved Holebyhallen (benyttelse på 64 %) og gøre Holeby til områdets centralnerve både hvad angår kultur og idræt samt skole- og dagtilbud.

Gl. Højreby Kommune

Højreby-området er kendetegnet ved én større landsby, Søllested (1447 indbyggere).

I Søllested er der en skoleafdeling, SFO, juniorklub, dagtilbud og Dagplejen Lolland.

For ældre borgere har Søllested et aktivitets- og træningscenter samt plejeboliger.

Søllested har en idrætshal, et bio- og kulturhus med kommunens eneste digitale biograf, et medborgerhus på Troelsebyvej, et lokalhistoriske Arkiv, et kommunalt klubhus for Søllested Billardklub, 2 fodboldstadions, petanquebaner, krolfbane og skydebaner.

I området er desuden et beboerhus ved Landet/Alminde og Vesterborg. Ved Halsted ligger en boldbane ejet af Halstedhus Efterskole. Banen vedligeholdes dog af Park & Vej, jf. en aftale, der udløber i 2018 om at Halsted-Avnede Sportsklub må benytte banen (benyttelse på 2 %).

Det ses som hensigtsmæssigt at samle området aktiviteter ved Søllesteds idrætshal og skole og gøre Søllested til områdets centralnerve, både hvad angår kultur og idræt samt skole- og dagtilbud.

Gl. Maribo Kommune

Maribo (6003 indbyggere) er en af Lolland Kommunes hovedbyer. Maribo rummer en selvejende idræts- og svømmehal – Maribo Hallerne. Desuden rummer byen et lokalhistorisk Arkiv, Det polske hus, 4 spejderhuse, små-museet Minibyten Maribo, krolfbane, boldbaner, petanquebaner, nyrenoveret atletikstadion ved Maribo Hallerne samt flere opbevaringslokaler (Det gule pakhus, den gamle hjemmeværnsbygning og Nørregade 10).

Uden for Maribo ligger Hillested Sognegård, små-museet Elisabethsminde og et klubhus for Dansk Politihundeforening. I Hunseby ligger et stadion og et forsamlingshus. Bandholm rummer fodboldbaner, en mindre idrætshal samt et medborgerhus. På Askø eksisterer en gl. skole som beboerforeningen benytter. Østofte har en idrætshal og gode faciliteter til boldspil. Desuden er der både skole og dagtilbud i samme område samt et selvejende forsamlingshus.

Stokkemarke (456 indbyggere) har været inddraget i et områdefornyelsesprojekt med en øremærket pulje til bygningsfornyelse. I Stokkemarke ligger der en selvejende hal, fodboldbaner, petanquebaner, et nedlagt bibliotek med foreningsaktiviteter samt plejeboliger for ældre. Lidt uden for byen har radioklubben Ford et kommunalt klubhus.

Den gamle kommunegrænse for Maribo Gl. Kommune er en af de største og derfor vil det være hensigtsmæssigt ikke alene at centrere faciliteter i Maribo by men også i udvalgte områder omkring Maribo. Dette gælder bl.a. Askøs, hvor beboerne ikke har de samme transportmuligheder til kultur- og idrætsfaciliteter som borgere på fastlandet. Det anbefales derfor, at Askøs aktiviteter fastholdes omkring 1 central facilitet på øen.

Ud over Maribo ses Østofte som et område, hvor der især inden for fritidsområdet kunne ske en styrkelse af faciliteterne. Med en benyttelse på 64 % for Østoftehallen giver det god mening at samle aktiviteter i, og omkring, hal og skole.

Da Stokkemarke har været inddraget i et bygningsfornyelsesprojekt ses det som konsistent, at bibeholde kultur- og fritidsaktiviteter i dette område, så længe aktivitetsniveauet er højt, men under hensyntagen til eventuel tilpasninger på området.

Gl. Nakskov Kommune

Nakskov-området er kendetegnet ved primært at bestå af Lolland Kommunes største by Nakskov (13.332 indbyggere). Desuden ligger Branderslev (225 indbyggere) nord for Nakskov. Nakskov har en størrelse der betyder, at byen rummer store og veludbyggede faciliteter inden for kultur- og fritidsområdet.

Magasinet i Nakskov med 1. salen, kaldet Kornloftet, rummer et spillested og foreningslokaler. I Jernbanegade er Nakskov lokalhistoriske Arkiv, Det Gl. Trykkeri og

Medborgerhuset Nakskov samlet i en fælles bygning. Nakskov har en del klublokaler: Romskiklubben på Elvej, KFUM på Helgenæsvej, Gasa og Strejferne i Klostergade, Nakskov Sangforening og Damekor på Nørrevold 28, Nakskov Skytteforening på Tornskadevej, Papirklipklubben på Tårsvej og Nakskov Gymnastikforening i Klostergade. Nakskov Idrætscenter er en selvejende hal i Nakskov med tilhørende varmtvandsbassin. En ny kommunal svømmehal bliver bygget i tilknytning til idrætshallen og erstatter den gamle kommunale svømmehal i nærheden. Nakskov rummer petanquebaner, tennisbaner, motocrossbane, skydebane, hundetræningsbane, kunststofbane til fodbold og to større stadions i byen. Nakskov-området er ideel for plads til støjende aktiviteter syd for byen på Maglehøjvej, hvor der allerede eksisterer en del støjende aktiviteter. Det vil også fremover være hensigtsmæssigt at bibeholde og videreudvikle dette område for at samle de støjende aktiviteter, og yderligere undersøge muligheder for etablering af flugtskydebane. Af små-museer findes Nakskov Brandmuseum, Skib- og Søfartsmuseet - hvor Nakskov Marineforening har lokaler på 1. sal, Danmarks Sukkermuseum og Skottes Smedie i Nakskov. Yderligere ligger Nakskov Teatersal centralt i byen i tilknytning til Uddannelsescentret. Lienlund-parken er beliggende syd for Nakskov og rummer mange foreningsaktiviteter samt Amatørscenen. Nord for Nakskov ligger Branderslev med et gammelt gymnastikhus og et fodboldstadion. Da fodboldstadion kun har en benyttelsesprocent på 4 % samt kort transportafstand til Nakskov, bør disse aktiviteter samles i Nakskov.

Det vil være hensigtsmæssigt, at samle de mange foreningsaktiviteter i Nakskov i ét samlet center, der også kunne rumme aktiviteter fra lokalområdet. Desuden vil det være en fordel, at samle aktiviteter i, og omkring, Nakskov Idrætscenter og fremtidssikre dette område. Nakskov Idrætscenter ligger i umiddelbar nærhed til Uddannelsescentret og skoleafdeling, hvorfor en udbygning af aktiviteter derfor vil være en fordel. Ligeledes vil en undersøgelse af mulig genetablering af skaterbanen i Nakskov, i umiddelbar nærhed af Nakskov Idrætcenter og Uddannelsescentret, være yderst hensigtsmæssigt.

Gl. Ravnsborg Kommune

Ravnsborg-området er kendetegnet ved at rumme en del mindre landsbyer fordelt på et stort areal. Yderligere hører Femø og Fejø ind under den tidligere kommunes areal. Horslunde (702 indbyggere) er den største landsby i området og rummer skole, SFO, ungdomsklub, dagtilbud, aktivitets- og træningscenter samt plejeboliger for ældre. Kultur- og idrætsfaciliteterne i landsbyen består af en idrætshal, boldbaner, tennisbaner, skydebaner og kulturhuset "Saften".

På Fejø er et lokalhistorisk arkiv, en selvejende hal samt en sportsplads. På Femø er ligeledes et lokalhistorisk arkiv og en sportsplads.

I Sandby (393 indbyggere) er et borgerhus og et fodboldstadion. I Købelev er et kulturcenter med gymnastiksal, fitnessrum, dagpleje og lokalhistorisk arkiv. I Birket (209 indbyggere) er et kulturhus med gymnastiksal og lokalhistorisk arkiv samt en sportsplads. Birket er en del af Mulighedernes Land – et partnerskabsprojekt mellem Real Dania og Lolland Kommune.

Den privatejede gl. skole i Utterslev ligger i tilknytning til Utterslev Stadion. Utterslev-Kastager Gymnastikforening, tidligere Utterselv Boldklub, har brugsret over stadion, klubhus, gymnastiksal og baderum. Kultur og Fritid skal jf. skøde betale for el, vand og varme i forbindelse med denne benyttelse og Park & Vej har ligeledes udgifter i forbindelse med vedligehold af boldbanen.

Ravnsborg-området rummer som tidligere nævnt en del mindre landsbyområder spredt over et stort areal. Det vil være en fordel at koncentrere aktiviteterne i området omkring Horslunde ved Ravnsborghallen (57 % benyttelse) og skoleafdelingen, da Horslunde rummer mange kultur- og fritidsfaciliteter, hallen har en stor belægningsgrad og landsbyen har serviceydelser for både børn og ældre. En samling af aktiviteter i Horslunde, kunne også sikre en fremtidig bæredygtighed for lokalområdet.

Da Birket har været omdrejningspunkt for projekt Mulighedernes Land ses det som konsistent, at bibeholde kultur- og fritidsfaciliteter i dette område, så længe der er et højt aktivitetsniveau, men under hensyntagen til eventuelle tilpasninger på området. På Femø og Fejø, der ligesom Askøs beboere, ikke har de samme transportmuligheder som på fastlandet, anbefales det at fastholde 1 fællesfacilitet på hver ø.

Købelev er et område der på den korte bane kan satses på, idet der p.t. er et højt aktivitetsniveau samt en stor grad af lokalt ejerskab og engagement. Det anbefales,

at bibeholde kultur- og fritidsfaciliteter i dette område, så længe der er et højt aktivitetsniveau, men under hensyntagen til eventuelle tilpasninger på området.

Gl. Rudbjerg Kommune

Området er befolkningsmæssigt meget spredt og har 2 landsby, Dannemare (457 indbyggere) og Langø (321 indbyggere). I Dannemare er der børnehave, juniorklub, skoleafdeling, SFO, plejeboliger for ældre og ungdomsklub i Arninge. Omkring Rudbjerghallen ligger petanquebaner, stadion, kunststoftennisbane og lokalhistorisk Arkiv i særskilt kommunal bygning. Ved Kappel er der boldbaner og klubhus for Ny Kappel Boldklub 07 samt små-museet Kappel Stubmølle.

Det vil i dette område være nærliggende at samle aktiviteter omkring Rudbjerghallen for at sikre Rudbjerghallens fremtidige bæredygtighed i lokalområdet.

Gl. Rødby Kommune

Området er kendetegnet ved de to større landsbyer Rødby (2132 indbyggere) og Rødbyhavn (1756). Rødby har en skoleafdeling, børnehave, juniorklub, ungdomsklub, aktivitets- og træningscenter samt plejeboliger til ældre. Desuden har Socialpsykiatri Lolland et botilbud og værested. I Rødby findes Rødbyhallen, fodboldstadion, tennisbaner, Rødby/Holeby Lokalhistoriske Arkiv, foreningshuset Willers Gård og klubhus for Rødby Billardklub.

Rødbyhavn har en børnehave og rummer desuden kulturhuset Dige centret, hvor LollandBibliotekerne har en afdeling, samt Rødbyhavn Sportshal og fodboldbaner. I Brandstrup er et kulturhus med tilhørende gymnastiksal. Sydøst for Rødby ligger små-museet Polakkasernen.

Det vil være en fordel at samle fritidsaktiviteter i Rødby og Rødbyhavn omkring Rødbyhavn Sportshal, da den har en benyttelse på 63 %. Rødbyhavn Sportshal har gode og tidssvarende faciliteter og rummer gode udviklingsmuligheder for områdets foreninger og borgere. Hertil kommer en forventning om højere aktivitetsniveau i perioden, hvor Femern byggeriet foregår og en fortsat bæredygtighed i området bør derfor sikres.

Sammendrag

Denne udviklingsplan tager udgangspunkt i de gamle kommunegrænser og sammenholder dette fokuspunkt med udviklingen i de to hovedbyer Nakskov og Maribo, samt lokalområdernes mindre byer. Ved denne fremgangsmåde dannes der et billede af hvor og hvordan de bæredygtige faciliteter kan fremtidssikres, så den geografiske spredning og hensynstagen til befolkningstæthed samt flyttemønstre imødekommes.

Det er vigtigt at sikre bæredygtige kultur- og fritidsfaciliteter i lokalområderne, ligesom det er særdeles vigtigt at sikre et økonomisk råderum til fremtidig kvalitetsudvikling via investeringer af midler fra "besparet bygningsdrift".

Den langsigtede planlægning bør indtænke behovet for løbende investeringer for at fremtidssikre faciliteterne og dermed bevare en væsentlig andel af potentialet fra masterplanen.

Det vil være vigtigt at indtænke livsløbsperspektivet i den strukturelle sammenhæng, som Kultur- og fritidsområdet har med bl.a. sundhedspolitik. En sammentænkning vil kunne skabe mulighed for at gribe ind i nogle af de mekanismer, som skaber social ulighed i sundhed og kunne medvirke til at eksponere individuelle virkemidler for at forebygge eksklusion.

En lang række undersøgelser har vist, at barnets tidlige kognitive og sociale udvikling inden skolealderen har stor indflydelse på, hvordan barnet efterfølgende klarer sig i skolen, i videregående uddannelse og arbejdslivet.

På baggrund af ovenstående bør den tætte sammenhæng mellem vigtigheden af at bevare bæredygtige kultur- og fritidsaktiviteter og sundhedsperspektivet for børn, unge og ældre vægtes højt.

Bygningsvedligehold for kommunale klubhuse er en konstant budgetmæssig udfordring, hvorfor det anbefales at undersøge, hvorvidt der er foreninger, der fremadrettet ønsker at påtage sig den fremtidige bygningsvedligeholdelse. Foreninger kan evt. gå sammen om benyttelse og vedligeholdelse, så også benyttelsesprocenten bliver øget.

Det er vigtigt, at implementeringen af udviklingsplanen foregår i tæt dialog med de involverede parter, så der skabes en fælles forståelse og accept fra både lokale foreninger, Sportsråd Lolland, Børne- og Ungdomsorganisationernes Samråd, Aftenskolernes Samråd og Folkeoplysningsudvalget.

Det skal bemærkes, at den oprindelige forventning om min. 50 % benyttelse af udendørs baner og anlæg nok må anses for temmelig ambitiøs, hvorfor det anbefales, at nedsætte benyttelsesprocenten til min. 25 % benyttelse som bæredygtighedskriterie.

Lokalområderne

I Gl. Holeby Kommunes område kan der på kort sigt satses på Holeby og Errindlev og på længere sigt satses på Holeby og styrke området omkring hallen og skolen.

I Gl. Højreby Kommunes område anbefales det at vedligeholde og styrke området omkring Højrebyhallen og Søllested skoleafdelingen.

I Gl. Maribo Kommunes område er det hensigtsmæssigt på kort sigt at satse på Maribo, Østofte og Stokkemarke samt bibeholde 1 fællesfacilitet på Askø. På længere sigt satses på at fremtidssikre Maribo.

I Gl. Nakskov Kommunes område anbefales det at vedligeholde og styrke faciliteter i Nakskov. Desuden vil det være konsistent fremadrettet at satse på, at samle støjende aktiviteter i området syd for Nakskov.

I Gl. Ravnsborg Kommunes område kan der på kort sigt satses på Horslunde, Birket, Købelev samt bibeholdelse af 1 fællesfacilitet på henholdsvis Femø og Fejø. På langt sigt vil det være svært at fastholde aktiviteter i Birket og Købelev, hvorfor der må satses på Horslunde.

I Gl. Rudbjerg Kommunes område er det en fordel at fremtidssikre området ved at satse på, at styrke aktiviteter i og omkring Rudbjerghallen.

I Gl. Rødby Kommunes område ses det som fordelagtigt at styrke Rødbyhavn Sportshal pga. hallens beliggenhed i forbindelse med Femern-byggeriet og udviklingsmulighederne.

Sektor for Kultur og Fritid indstiller at,

1) Der ønskes en politisk stillingstagen til at der fremadrettet opereres med 2 hovedbyer, 5 lokalområder samt Femø, Askø og Fejø. Dette bør have tæt tilknytning til planstrategiens grundelementer samt perspektivplaner for børn og unge og Ældre og sundhed.

2) Den fortsatte proces vedr. implementering af tilpasningsstrategi (Masterplan) for de kommende 10 år. Her indstilles det, at implementering sker i tæt dialog med involverede foreninger, Folkeoplysningsudvalget, Sportsråd Lolland, Børne- og Ungdomsorganisationernes Samråd og Aftenskolernes Samråd. På den baggrund kan effekter af nævnte dialoger formentlig først have virkning pr. 1. august 2013. Dialog med lokalområdetets aktører er særdeles vigtig i forhold til den fortsatte udvikling af kultur- og fritidsområdet i Lolland Kommune samt for at sikre det lokale ejerskab og engagement.

3) Tage stilling til de nævnte punkter under sammendraget i nærværende dokument *Overordnede scenarier for Masterplan for kultur- og idrætsfaciliteter*, idet det er vigtigt at der er en proces i forhold til den kontinuerlige tilpasning samt udviklingsperspektiver på længere sigt.